

МЕЛВИН БРАГ ПРИЗОРИ

Превод от английски: Андрей Стоевски, 1986

chitanka.info

Тръшна вратата така решително, че се уплаши да не е събудила детето. Почака с надеждата да чуе плач, който да я върне там, където беше необходима; но беше тихо. Джоана спеше здрав сън, а на съседката, която бе останала да я гледа, можеше напълно да се разчита. Предпазливо, подобно на човек, пресичащ поток по наредени камъни, Мери премина няколкото метра от вратата до улицата. Градинката ѝ, както и на другите през това сушаво лято, бе изсъхнала и оголяла. Улицата беше пуста. Имаше дървета, познаваше добре квартала, бяха купили къщата преди пет години, това беше една тиха и безопасна улица в една тиха и безопасна част на Лондон и все пак, когато излезе от портата и токчетата ѝ зачукаха по тротоара, Мери се почувствува като на вражеска територия. Вече само вкъщи беше свободна. Изведнъж паника стегна гърлото ѝ, започна да и прилошава. Спомни си как ѝ ставаше лошо като малка, когато излизаха с колата на разходка в неделя. „Спусни стъклото и поemi дълбоко въздух — винаги казваше баща ѝ. — Дълбооооо, дълбооооо. Хааа така.“ Мери поe дълбоко от топлия тежък вечерен въздух. „Хааа така! По-добре си, нали?“ Да. Благодаря ти, татко; няма те вече.

Отиваше на гости. Беше само на три преки оттук и разходката щеше да ѝ действа добре. Едно отиване на гости щеше да ѝ действа добре. Ей тъй, просто да се измъкне от къщи — сигурно щеше да ѝ действа добре. Да се изкъпе хубаво, да отдели сума време за гримиране и най-вече да прояви достатъчно решителност и да застане сред старите си приятели, нека видят, че тя се справя и сама — всичко това би трябвало да ѝ действа добре. Прекалено дълго се бе застояла вкъщи след раздялата, тъгуваше по него толкова силно, сякаш не беше я напуснал, а бе загинал. Настъпил бе моментът да започне наново, да бъде смела, да излезе от черупката си — това ѝ говореха приятелите, а и тя бе съгласна с тях. Но господи, защо сега, когато вървеше уверено по тези тихи градски улици, стройна жена, едва прехвърлила тридесетте, с ясна мисъл и намерения, защо душата ѝ се обливаше от сълзи на страх, скръб и жал? Не беше предполагала, че го обича толкова много.

Казали ѝ бяха със сигурност, че той няма да бъде там. Стюардови бяха по-скоро нейни, отколкото негови приятели. Интересно как бързо и лесно успяха да си поделят приятелите, как той създаде за себе си една зона, която беше извън нейния периметър, как бързо се разделиха

пътищата им, които сега се събираха само в неделя следобед, когато той носеше подаръци на дъщеря си. И всичко това само за няколко месеца.

Гостите се бяха събрали в градината. Къщата на Стюардови бе подобна на нейната, но градината с цената на огромни усилия се поддържаше зелена. Това бе първото нещо, което забеляза Мери, когато прекрачи френския прозорец и стъпи на тревата — обичайната лъскава зеленина на английската градина имаше някакъв екзотичен, даже неприличен вид в тази ранна вечер, когато потъмняващото небе виждаше навсякъде под себе си спечена кафява пръст.

— Става посред нощ — каза Александра и поведе Мери за лакътя към развеселената компания, наобиколила огромната маса, която приличаше на тире, тъй както беше поставена между двата големи кестена. — Сериозно ти говоря! — каза Александра, макар Мери да не бе показвала, че се съмнява; Александра обаче винаги се впускаше в обяснения, когато посрещаше гости, и за Мери това бе добре дошло, тъй като не ѝ се налагаше да мисли; сега тя събираше всички сили, за да запази самообладание при тази среща с батальона от очакващи я приятели и познати, които вече се обръщаха към нея (наистина ли *всички* се обръщаха към нея?) и разкриваха зъбите си в усмивка при вида на приближаващата се като жертва Мери. — Полива градината на части посред нощ с една стара лейка. Маркучът, казва, вдигал много шум, пък и не бил сигурен дали е законно; и ако щеш вярвай, взима цялата вода от ваната. Оставяме да тече водата в банята и става той, моля ти се, с тая малка лейка, ама една такава съвсем допотопна, и — жестока работа! Познаваш се с всички, нали. С Пимз?

Приеха я с толкова премерена тактичност, че тя за малко не се разрева. Никой не взе да я покровителствува, никой не започна открито да я съжалява, никой не я огледа със съчувствие, нито пък я стрелкаха с любопитни погледи. Просто се поотместиха малко, за да ѝ направят място, и в следващия момент тя вече беше със студена чаша в ръка и разправяше за новосъздадената забавачка в сградата на църквата.

Но облекчението, което изпита от разговора, продължи само няколко минути. Вниманието ѝ бе изцяло погълнато от собствената ѝ личност и нищо не можеше да го подмами в друга посока. Познатите лица и познатите теми, незлобивите разговори на една група хора, свързани от сравнително еднакви доходи, образование и може би най-

вече от това, че децата им бяха горе-долу на една възраст, силното чувство за принадлежност към една малка общност, към едно селце, което изникваше тук, в огромния град, очевидно също тъй естествено, както и навсякъде другаде, и даже приятелското отношение на всички тези хора край нея, нещо, което я крепеше толкоз много — всичко това беше само един нов фон за мислите, които постоянно я глождеха. Като лисица в капан, която прегризва собствения си крак, за да се освободи: този образ беше я спохождал на няколко пъти и като грамофонна игла влизаше в една бразда на болката, която умът ѝ бе готов да върти отново и отново. В крайна сметка — нищо; след успешните начални минути това гости, на което тя бе разчитала да я извади от черупката ѝ, нямаше по-успокояващ ефект от едно понаместване в неудобен стол. И тя пак се понесе към скалите на своето страдание.

По едно време донесоха топъл киш по лотарингски^[1]. Взе си едно парче и едва като си отхапа, разбра колко е изгладняла. Два големи залька, и толкоз; апетитът ѝ изчезна тъй неочаквано, както се беше появил. Не можеше да хапне нищо повече.

Гостите се бяха пръснали из двора и гледаха към двата величествени кестена в дъното на градината, чиито листа бяха увиснали в неподвижния въздух. Бавно, съвсем бавно, сякаш решен да запази светлината си колкото се може по-дълго, небосводът потъмняваше. Един самолет изтрещя над къщите и Мери се усмихна.

— Слава богу, че минават оттук само когато вятърът е от изток — каза Александра, — или когато е от североизток? — Тя седна на едно малко столче, от което то се смали още повече, а сякаш и самата Александра се смали, хълбоците ѝ провиснаха извън седалката и като събра колена и разтвори пети, тя се приведе над чинията с киша. — А представяш ли си да сме в Кю или Хаунслоу^[2]! Как ли живеят там горките хора? — Тя вдигна глава и се усмихна и Мери успя да долови за момент израз на съжаление, който не беше се появявал тази вечер. Мери пресуши набързо чашата си. Напоследък бе започнала да пие повече.

— Още едно? — И пак тази явно съчувствена усмивка. Мери кимна утвърдително и се опита да се постегне — достатъчно я бяха съжалявали. Трябваше да им покаже, че не ѝ е необходимо съчувствие. Точно това трябваше да направи.

— Следващия месец може би ще започна отново работа — каза тя малко прекалено безгрижно, като сама знаеше, че няма да ѝ повярват, но си рече: „Само не спирай, карай, карай нататък“. — Джоана ще ходи на забавачка — в новата, — точно за това си говорихме с Шейла преди малко — вече ще остава там по цял ден — пък нали и Шейла работи там — това значи, че... ще имам целия ден на разположение — е, не съвсем, но... Сега тя говореше бързо и често отпиваше от коктейла с джин, гласът ѝ се извиси и думите просто излитаха от устата ѝ: не можеше да се спре. — Ако се опитам да излизам, да речем — да речем, в девет — там ще бъда — някъде към — с метрото — към девет и трийсет, десет без петнайсет — ще мога — ще трябва — да работя и през обедната почивка — ще мина и без обяд — и ако излизам в два, например — или два и половина — и се връщам в три — не, всъщност — два и петнайсет, за да си бъда вкъщи в три — от службата казват, че това било повече от половин работен ден — но да ходиш само сутрин — някак си — просто не е истинска работа — пък и при моята професия. — Още един самолет премина над къщата. Александра си запусти театрално ушите и се захили. „Все едно иска да достави удоволствие на някое дете или инвалид — помисли си Мери. — А, не, това не — не, не, това не.“ Тя се изправи и отново за момент ѝ се зави свят.

— Трябва вече да си вървя.

— Тръгваш ли, наистина?

Долови ли нотка на облекчение в гласа на Александра, или само така ѝ се стори? Параноята я заля като вълна. Всички ти разправят, че... Докато през цялата вечер всъщност са си мислили... и когато излезеш... Не. Това не.

— Казах, че ще се прибера до десет и половина.

— Ник ще те откара.

— Честно казано, предпочитам да повървя, сега е най-приятното време за разходка — моля ти се. — Тя добави последните думи разтревожено, като видя, че Александра се надига от столчето си и явно се кани да настоява на великодушното си предложение.

— Моля ти се — повтори Мери още веднъж, съзнавайки, че молбата ѝ става настойчива, и почти съжали за това, тъй като Александра кимна така разбиращо, че гостите се смълчаха, и на Мери ѝ се стори, че във всяко „довиждане“ след това прозира загриженост.

И пак с бърза крачка по тихата улица на път за вкъщи.

Той гледаше телевизия в тъмното, праметнал крак през облегалката на голямото кресло, спокоен или може би кисел, запита се тя — но тези мисли бяха само слаб опит за безпристрастно наблюдение, безуспешен стремеж за самоконтрол, сламки, хвърлени да спрат пороя на отприщващия се бент. Тя се спусна към него, точетата ѝ изтракаха по паркета и като се хвърли в скута му, се разрида неудържимо.

— Недей така, недей — каза той нежно, като галеше косата ѝ както преди. — Чакай, недей.

„В това нейно виене като на умряло има нещо смешно — помисли си той отначало, — нещо толкова кучешко.“ И в следващия момент откри нещо красиво, нещо древно. Но виенето продължаваше, несмекчено от сълзите, неприкрит стон на една душевна болка, страховито, и той се раздвижи в креслото, опитвайки малко непохватно да я избута от себе си.

— Е, хайде — каза той нежно, но този път по-настойтелно. — Хайде, скъпа, хайде.

Като чу това „скъпа“, тя спря и се отдръпна, без да откъсва очи от неговите — един преднамерено проникващ поглед, който го приковаваше и на който той не можеше да не отвърне. Продължиха да се гледат, впили поглед един в друг, и той отново набързо отпрати всякакви насмешливи мисли, каквито можеха да му дойдат наум, относно тази хипнотична връзка — нейната сериозност се стоварваше върху добре изградената му фасада на светска безгрижност както брадва върху тънка подпалка. Всеки път бе изпитвал същото и сега бе изпълнен със страхопочитание и ужас.

Погледът ѝ все още не го изпускаше и в изпразнения му мозък бавно започна да нахлува топлият балсам на нощта, носещ защитна сънливост. Тогава тя се усмихна — познатата прекрасна усмивка освети слабото ѝ разстроено лице.

— Знам, че ме обичаш — каза тя, наведе се и го целуна сестрински. — Наистина, нали?

Не можеше нито да потвърди, нито да отрече. Да потвърди, би означавало наново да възпламени това, което беше гасил с толкова усилия; да отрече, би означавало да я обиди непроситимо в един толкова деликатен момент. А всъщност не можеше да ѝ отговори,

защото наистина я обичаше. Между тях бе съществувала една пълнокръвна връзка, чувствена, удовлетворяваща, интензивна, приятелска, а в редките случаи като техния нещо от любовта остава завинаги. И все пак той не искаше да живеят заедно. За нея обаче истинската любов означаваше пълна всеотдайност и тя не бе способна на тънкия разчет на чувствата, който той на пръв поглед тъй добре владееше (и който намираще за евтин в минути на самоугризение).

Отговори ѝ с една страхлива въздишка, оставяйки на нея да тълкува нещата както иска.

— Разбира се, че ме обичаш — каза тя смело и двамата чуха как безнадеждността пада между тях като монета, хвърлена в дълбок кладенец; и сега чакаха да стигне дъното.

Но тя не се предаваше така лесно, отчаянието ѝ даваше сили и тя се вкопчи за този момент с ожесточение.

— Уиски? — Тя скочи от коленете му, загаси телевизора и се разшета из полутъмната стая. — Сигурно ти си пуснал Лена — съседката, която гледаше детето — да си иде?

— Да.

— Което значи, че си очаквал да се върна — заключи Мери лукаво и запали малка нощна лампа в ъгъла на стаята, при което се разля мека светлина и стана романтично, точно както Мери най-много обичаше.

— Е? — настоя Мери. — Признай си, че си ме чакал.

— Знаех, че няма да се забавиш много у Александра — каза той сухо; съзнаваше, че е малко груб, и същевременно ѝ напомняше за своята независимост.

Без да се задълбочава върху хладния отговор, Мери се залови за по-важната част.

— А откъде знаеш, че съм била у Александра?

— Защото поканиха и мен.

Обхвана я отново този зашеметяващ страх, това усещане за бездна, която внезапно зейва в ума ти, когато виждаш, че барабанът се завърта и патронът влиза в цевта, готов за изстрел.

— Но те ми казаха, че... Мислех, че ти...

— Александра просто се опита да бъде услужлива — каза той безпощадно. — Нали си я знаеш. В един момент аз трябваше да се появя „случайно нарочно“.

— Вече и на нея не мога да се доверя — каза Мери тъжно.

Малко беше попрекалил и поправи грешката си ловко като яхтсмен, хванал румпела.

— Не ставай глупава — каза той бодро, — тя просто искаше да помогне. Сякаш не познаваш нашата Алекс — понякога прави мечешки услуги, но е със златно сърце.

— Уиски?

— Е, чакай сега, Мери, не можеш да се откажеш от Алекс ей така за нищо. Тя е сваятна жена.

— Ти никога не си я харесвал.

— Това не е важно в случая.

— Тогава кое?

— Това, че е сваятна жена. Когато един човек е свестен и сериозен, добре де, може и да сгреши. Но ти не можеш да го отпишеш като приятел само защото понякога се случва и да сбърка.

— О, престани с тези нравоучения.

— Извинявай.

— Поне наистина да се извиняваше.

— Най-сериозно ти се извинявам!

— Така ли? — Въпросът бе зададен без умисъл; очите ѝ бяха навлажнени. Цялата ѝ агресивност се беше изпарила тъй бързо, както беше се и появила. Застанала бе в ъгъла на стаята като каеща се грешница. — Извинявай — каза тя натъжено, — трябва да ти вярвам.

— Сега ще пийнем ли по едно уиски?

Той стана и отиде да вземе питиетата, като мина покрай неподвижната самовгълбена фигура в ъгъла. Две уискита, допълнени с вода догоре, без лед; последно питие преди лягане, една стара традиция, време за сладки приказки, едно разтоварващо бърбрене, мързеливото нежелание да заспиш, една истински задушевна близост.

Всеки седна на обичайното си място.

— Да пием за приятелството.

— За приятелството.

Мълчание.

Едно мълчание, което ставаше все по-тягостно, нещо, което той не можеше да допусне, във всеки случай не в стария си дом, не при този галещ въздух на горещото лято, при тази светлина и тези чаши, и с разстроената си съпруга до него, и на разстояние.

— Днес всеки на всекиго е приятел — каза той с въодушевление, което му беше неприятно. — Не смяташ ли? Джим Мартин разправяше точно за това оня ден, на приема на „Стейтсмън“^[3]. Купува си той цигари от някакъв магазин. Влиза и продавачът го посреща с: „Е, приятел“, което ще рече „добро утро“. Искане той там пакет „Ембаси“, и оня зад щанда отново: „Дадено, приятел“, което ще рече „ей сега ще ви ги донеса“, и когато му ги подава — пак: „На, приятел“, значи „заповядайте“. Подава му Джим парите, оня ги взема и пак: „Тъй приятел“, с други думи „благодаря“, и когато му връща ресто отново: „Дръж, приятел“, което пък ще рече „заповядайте и още веднъж благодаря“. И когато вече излиза от магазина, го изпращат с едно последно: „Е, хайде, приятел“, нещо като „заповядайте пак“, „дovиждане“, „всичко най-хубаво“ — разбирай го както щеш! — Той й се усмихна, надявайки се, че с тази лошо разказана история поне ще й даде да разбере, че е готов да разговаря за едни неща, но не и за други. — Та за приятелството — каза той неубедително и отпи една голяма глътка.

— И все пак за какво си дошъл? — попита тя, насочвайки се както винаги към същността на нещата.

Изкушението да бъде мил с нея беше много силно — желаше да я успокои, да уталожить болката, която беше й причинил; пък и я обичаше.

— Просто минавах насам — каза той полу на шега.

В мълчанието й имаше упрек.

— Не мога да дойда в неделя. Затова реших да дойда тази вечер.

— За да видиш дъщеря си. — Мери изрече думите толкоз бавно, сякаш диктуваше на първолак.

— Да — призна си той и от това, че чистата истина излезе наяве, изведнъж му стана и по-добре, и по-зле.

— Тя беше заспала, когато аз излязох — каза Мери.

— Спеше съвсем леко — каза той. — Качих се в стаята й само да я видя, но тя се събуди и си поиграхме малко...

— Сигурно си дошъл веднага след като съм излязла — продължи Мери. Беше свела глава; виждаше се, че е напрегната; мисълта й следваше своя неумолим ход.

— Да. — Гърлото му беше пресъхнало и той си допи уискито, но счете, че моментът не е подходящ да си налее още едно. Подчиняваше

се на интуитивно усещаната забрана, макар да му се искаше много да си напълни пак чашата; изгаряше от жажда.

— Знаеше ли в колко ще изляза?

— Горедолу.

За момент тя се опита да си отговори на измъчващия я въпрос, а после направо запита:

— Не си ме чакал да изляза, нали? Не си наблюдавал някъде от улицата?

Той се поколеба, но въпросът бе поставен ребром и нямаше място за увъртане.

— Да — каза той.

— О! — Тя бързо сложи ръка на устата си, за да сподави този вопъл, после вдигна глава и го погледна в очакване.

Но той нямаше какво повече да добави.

— Значи не е било заради мен — каза тя накрая уморено. — Дошъл си да видиш нея, а не мен.

— Аз те изчаках — отговори той; това все пак бе някаква утеха, може би.

— Нямало е как да си тръгнеш — тутакси отхвърли тя неговото възражение, — щом като си отпратил жената, която гледаше детето. Трябвало е да ме дочакаш.

Той се подвоуми малко, след това стана и си наля едно понеразредено уиски. Когато се обърна към нея, тя му подаде своята празна чаша.

— Ще взема твоята — каза тя. Той си наля отново и се върна на мястото си, като съжаляваше, че все още е тук.

— Сега искаш да се чупиш, нали? — каза Мери рязко.

— А, не, не, аз...

— Чупи се, щом искаш.

— Първо ще си допия уискито.

— И за това трябва да си благодарен. Парите, които ми даваш, едва стигат за храна. Алън и Сю ми купиха тази бутилка.

— Това е всичко, което мога да отделя, Мери; знаеш, че...

— О, що се не завреш някъде!

Този език не ѝ подходеше. Тя беше толкова елегантна, стегната и внимателна в обноските си, че подобни изрази идваха като предупреждение. Това му бе добре известно.

— Тръгвам си — каза той, остави чашата си наполовина пълна и се изправи, доволен, че всичко свършва.

Тя обаче не искаше да погледне към него, а без да е уловил поне за малко погледа ѝ, той не можеше да си тръгне. Едни поглед само, пък ако ще и сърдит: другото му се виждаше твърде непочтено, едно страхливо измъкване. Но тя не искаше да го погледне, може би досещайки се, че това ѝ дава власт над него.

— Мери — обърна се той нежно към нея, — Мери.

Нито му отговори, нито го погледна. И той продължи да стои все така, напълно безпомощен. Тя захлипа и той изведнъж се озова при нея, а когато коленичи, видя едно лице, разкривено от мъка.

— Извинявай — каза тя, като се опитваше да овладее плача си. — Извинявай. Че се държах така. Само ми кажи лека нощ — и си върви — на мен ще ми мине. — Тя замълча, събирайки сили да се доизкаже. — Наистина — ще ми мине — ти само си върви — само си върви.

Но той не можеше да си тръгне сега и те се свлякоха на пода, тя — дала воля на плача си, търсеща утеха в неговото тяло, надеждата отново превъзмогнала умората. Любиха се на пода, полуразсъблечени, като малолетни, изпитващи вина от това, което вършат.

На нейното „обичам те“ той не отговори нищо, но беше мил с нея и както тя каза, ясно беше, че я обича; можеше и да не ѝ го казва.

Той си тръгна, след като поостана точно толкова, колкото изискваше приличието. Мери излезе в градината и седна на голата земя, там, където трябваше да има трева.

„Поеми дълбоко въздух. Дълбооооко, дълбооооко. По-добре си, нали? Хааа така.“

Призори стана хладно, но тя не се прибра, а продължи да гледа къщите, няколкото оклюмали дървета, небето. Денят обещавахе да бъде пак хубав.

[1] Тестено произведение от многолистно тесто с плънки от шунка или сланина, отгоре с яйца и сметана или сирене. — Б.пр. ↑

[2] Квартали в западната част на Лондон близо до голямото летище Хийтроу. — Б.пр. ↑

[3] **Ню Стейтсман** — седмично списание за политика, икономика, литература и изкуство, подкрепящо Лейбъристката партия.

— Б.пр. [↑](#)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.